

УДК 636.09:616.99

Прийма О.Б., аспірант[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ТОКСОКАРОЗУ СОБАК ЗА ЇХ ВІКОВОЮ ДИНАМІКОЮ

Встановлено, що 85% випадків ураження собак токсокарозом припадає на цуценят у віці до 6 місяців. З віком тварин екстенсивність токсокарозної інвазії знижується. У дорослих собак віком понад 3 роки дана інвазія реєструється рідко і спостерігається переважно у вагітних самок.

Ключові слова: *собака, токсокароз, вікова динаміка, екстенсивність інвазії.*

Вступ. Проблема зоонозу - токсокарозу є важливою як для гуманної, так і ветеринарної медицини. На даний час в сучасному світі вже висвітлені уявлення про етіологію та фактори передачі токсокарозної інвазії людині, а також розкрита роль собаки, яка є джерелом інвазії [1,2].

Токсокароз - тяжке гельмінтозне захворювання із хронічним перебігом, викликане личинковими стадіями нематоди *Toxocara canis*.

Збудник переважно паразитує в собак, вовків, лисиць, песців та інших представників родини собачих. Дорослі паразити локалізуються в тонкому кишківнику та шлунку. Тільки одна самка за добу відкладає більше 200 тисяч яєць. Збудник в організм тварини потрапляє через зараження яйцями з навколишнього середовища, а саме зараження токсокарозом собак відбувається чотирма шляхами: 1) прямим, 2) внутрішньотробним, 3) трансмаммарним і 4) через паратенічних (резервуарних) хазяїв [4,8].

Зараження більшості цуценят відбувається внутрішньоутробно за трансплацентарної передачі личинок від матері до плода у другій половині вагітності, або у перші дні життя з молоком [9,10].

Собаки, забруднюючи об'єкти навколишнього середовища яйцями токсокар, створюючи резервуар інвазії, обумовлюють високий ризик зараження людини (частіше дітей) токсокарозом.

З точки зору клінічних проявів розрізняють вісцелярну та очну форми токсокарозу (частка останньої становить до 67% всіх захворювань). Вісцелярною формою хворіють переважно діти у віці 1,5 – 4 роки, дорослі заражаються рідше і хворіють легше. За останній час поряд з вісцелярною та очною формами виділяють ще й неврологічну форму токсокарозу [3].

Тому, для профілактики токсокарозу людини особливо важливе правильне утримання тварин, а саме собак.

[©] Науковий керівник д.вет.н, професор Стибель В.В.
Прийма О.Б., 2010

Найбільш забрудненими при санітарно-гельмінтологічному дослідженні яйцями токсокар виявились проби ґрунтів територій масового відпочинку, а також місця, де виготовляють сільськогосподарську продукцію. Не менш забрудненими залишаються території парків, скверів, лікувальних закладів. Яйця токсокар знаходять у пробах зелені та овочів як з приватних ділянок, так і ринків [5].

Епізоотична ситуація відносно гельмінтозів, а саме токсокарозу м'ясоїдних в умовах України залишається доволі складною, а за останні роки спостерігається тенденція до значного розповсюдження, що пов'язано з порушенням санітарно – епідеміологічного нагляду, неналежними умовами утримання, збільшення кількості безпритульних тварин, які є носіями збудників даної інвазії [6,7].

Інвазовані токсокарозом собаки, які розповсюджують збудника у зовнішньому середовищі і є джерелом забруднення міських та районних парків, скверів, дитячих майданчиків та ін. територій, становлять потенційний ризик зараження людини даною інвазією.

З метою попередження та ліквідації захворювань собак та м'ясоїдних гельмінтозами необхідно здійснювати комплекс організаційних, загальних гігієнічних, ветеринарно-санітарних і спеціальних лікувально-профілактичних заходів з урахуванням біології збудника, особливостей епізоотології та поширення токсокарозу [11, 12, 13].

Мета роботи. Вивчити та дослідити особливості поширення токсокарозу собак у м. Львові за їх віковою динамікою.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проведено з вересня 2009 по квітень 2010 року у ветеринарній клініці «Айболить» м. Львова. Для копроскопічних обстежень відібрано проби калу від 82 собак різних порід та різного віку. Проби на наявність яєць *Toxosara canis* досліджено флотаційним методом за Фюлеборном.

Екстенсивність інвазії (EI) визначали за загальноприйнятою формулою:

$$EI = \frac{X}{Y} \times 100, \text{ де}$$

EI – екстенсивність інвазії;

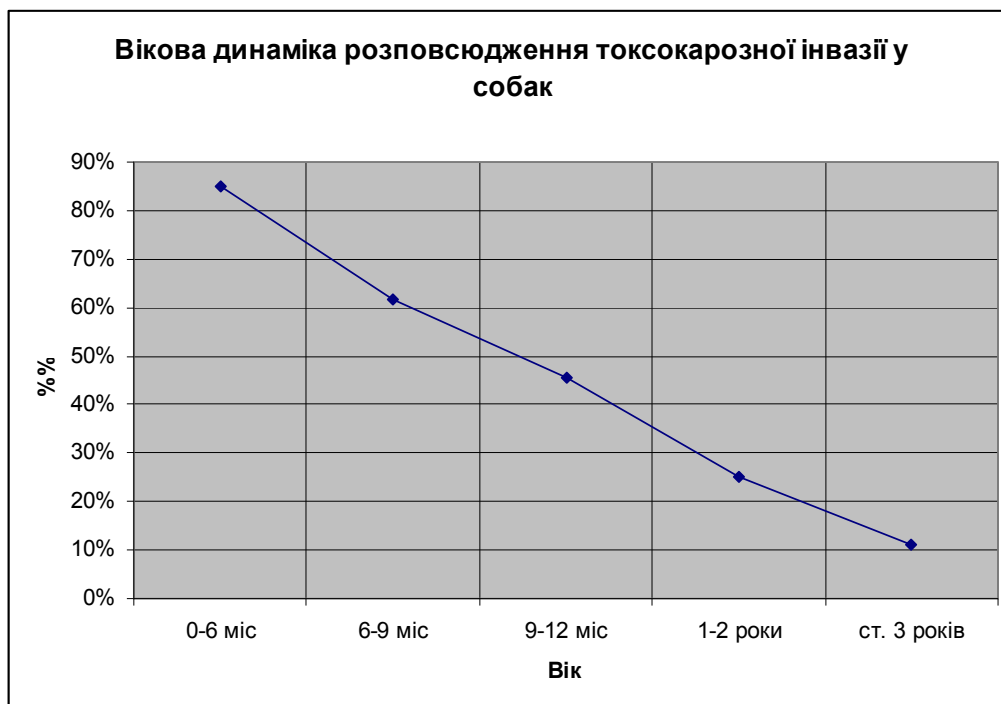
X – кількість тварин, у яких виявили яйця токсокар;

Y – загальна кількість тварин у групі.

Результати дослідження. З обстежених 82 собак яйця токсокар виявлено у 37 тварин (45,1%).

Результати проведених досліджень наведено у графіку.

Графік 1.

Найвища екстенсивність токсокарозної інвазії встановлена у цуценят до 6-місячного віку – 85%. Дещо нижчою виявилась екстенсивність інвазії у тварин 6-9 місячного віку (61,5%) та у віці 9-12 місяців становить (45,4%). Значно менше були уражені собаки у віці від 1-го до 2-х років – 25%. У дорослих тварин віком понад 3-и роки дана інвазія реєструвалася досить рідко і переважно у вагітних самок (11%).

Важливо відмітити, що у самок дана інвазія реєструвалася частіше (54,8%), ніж у самців (45,3%).

Висновки. Із наведених результатів можна зробити висновок, що токсокароз собак є поширеною інвазією, перебіг якої знаходиться в прямій залежності від віку тварин та реєструється протягом всього року.

Література

1. Галат В.Ф., Бейдик О.А. Ассоциативные болезни собак в г. Киеве // Мат. IV съезд паразитологов Украины. – Харьков, 1995. – С. 37-38.
2. Іринчук В.В., Асоціації гельмінтозів та їх динаміка у популяції собак м. Одеси // Матеріали V міжнародн. конф. паразитологів України „Проблеми і перспективи паразитології”. – Харків-Луганск, 1997. – С. 74.
3. Дубина И.Н., Субботин А.М., Карасев Н.Ф. Гельминтофауна собак в Республике Беларусь // Современ. паразитол.: проблемы и перспективы: Тр. конф., посвящен. 65-летию каф. мед. биол. и общ. генет. ВГМУ. – Витебск, 1999. – С. 133-136.
4. Псарев В.М., Шолохова Е.Є., Даниленко Л.М., Павліковська Т.М., Дахно І.С., Жук П.І., Пікіна С.С., Нікітіна Г.П., Коваленко Л.П., Гришина М.М.

Ризик зараження токсокарозом в Сумській області. // Тези доповідей XIV Конф. українськ. наук. тов. паразитологів. –Ужгород, 2009. –С.

5. Свідерський В.С. Епізоотологічна ситуація щодо гельмінтозів дрібних тварин по м. Києву та шляхи її поліпшення // Тез доп. I конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ вет. медицини, якості і безпеки продукції АПК. – К.: НАУ. – 2002. – С. 82.

6. Игнатова Д.Ю. Эпизоотологический мониторинг при паразитозах собак. Эпизоотологические параметры паразитов собак // Автореф. дисс. ... канд. вет. наук. –Н. Новгород, 2007. –20с.

7. Дьяченко Ю.В., Пожарова Н.Н., Луцук С.Н. Эпизоотическая обстановка по паразитозам собак и кошек в г. Ставрополе // Современные проблемы общей, медицинской и ветеринарной паразитологии // Тр. IV Междунар. науч.-практ. конф. – Витебск: ВГМУ, 2004. – С. 338-340.

8. Salinas P., Matamala M., Schenone H. Prevalencia de hallazgo de huevos de *Toxocara canis* en plazas de la Region Metropolitana de la ciudad de Santiago, Chile // *Bolethn chileno de parasitologia*. –2001. –Vol 56. № 3-4.

9. Castillo Y., Bazan H., Alvarado D., Saez G. Estudio epidemiologico de *Toxocara canis* en pargues recreacionales del distrito de San Juan de Lurigancho, Lima-Peru. // *Parasitologia al dha*. –2001. –Vol 25. № 3-4.

10. Colinska Z., Bany J., Pales S., Sdanowska D. Parasitosis of military dogs the presence of antibodies against *Toxocara canis* in theirs guite // VIII European Multicolloquium of Parasitology (10-12 September 2000, Poland). – Posnan, 2000. – P. 143.

11. Бочарова М.М., Багаева У.В. Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями // Матер. докл. науч. конф. –М., 2008. –В. 9. –С. 79-81.

12. Дахно І.С., Дахно Г.П., Бородай А.Б. Розповсюдження гельмінтозів собак і котів у зоні лісостепу України // Науковий вісник НАУ. – К.; 2001. – №55. – С. 199-200.

13. Свідерський В.С. Епізоотологічна ситуація щодо гельмінтозів дрібних тварин по м. Києву та шляхи її поліпшення // Тез доп. I конф. проф.-викл. складу і аспірантів ННІ вет. медицини, якості і безпеки продукції АПК. – К.: НАУ. – 2002. – С. 82.

Summary

Pryima O.B., aspirant

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after S.Z. Gzhytskyj

Peculiarities of toxocarosis distribution in dogs according their age dynamics. It was stated that 85% from all affected dogs were not older then 6 months. When animals become older their suffer from toxocarosis seldom. Mature animals at the age of more than 3 years suffer from this disease not very often and is registered in pregnant females.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2010